

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
etunimi.sukunimi@pirha.fi
Pirha.fi

Vastaus vammaisneuvoston kannanottoon

Vammaisneuvosto on kokouksessaan 4.12.2024 § 99 hyväksynyt kannanoton vammaisneuvoston lausuntojen vaikuttavuudesta, mahdollisuuksista osallistua vammaisia koskevien asioiden valmisteluun ja suunnitteluun hyvinvointialueella. Kannanotossa vammaisneuvosto tuo esiin huolensa vaikuttamistoimielinten lakisääteisten vaikuttamismahdollisuuksien täysimääräisestä toteutumisesta Pirkanmaan hyvinvointialueella. Kannanotto on lähetetty hyvinvointialueen johtoryhmälle, ikäihmisten ja vammaisten palvelulinjan johtaville viranhaltijoille ja aluevaltuustolle.

Vammaisneuvoston toimintaedellytysten turvaaminen Pirkanmaan hyvinvointialueen toimesta

Vammaisneuvoston toimintaedellytyksiä on hyvinvointialueella turvattu mm. ohjaamalla merkittävä sihteerityöpanos neuvoston käyttöön. Teknisen sihteerin lisäksi neuvostolle on nimetty asiantuntijasihteerit. Lisäksi kokouksille on varattu tilat, kokouksen osallistujille maksetaan kokouspalkkio ja heidän matkakulunsa korvataan. Tiloissa on huomioitu esteettömyys. Vammaisneuvoston toimintaedellytyksiä on lisäksi edistetty mm. seuraavilla tavoilla Pirhan toimesta:

- Vammaisneuvoston, vanhusneuvoston ja nuorisovaltuuston yhteistyötapaamiset
Osallistujina neuvostojen sihteerit ja hyvinvointialueen päätösvalmistelun edustajat. 11 kokousta vuonna 2024. Kokouksissa tehty mm. yhteenvetoa neuvostojen esille nostamista ongelmakohdista, ratkaisujen hakemista ja valmistelua.
- Vammaisneuvoston, vanhusneuvoston ja nuorisovaltuuston puheenjohtajatapaamiset.
Osallistujina neuvostojen puheenjohtajat, neuvostojen sihteerit ja päätösvalmistelun

edustajat. 6 kokousta vuonna 2024. Ajankohtaisia aiheita ja puheenjohtajien palautteiden kuulemisia.

- Vaikuttamistoimielinten käsikirjan valmistelukokoukset. Käsikirjan laatiminen on aloitettu yhteistyö- ja puheenjohtajatapaamisten nostojen / keskustelujen pohjalta. Osallistujina neuvostojen sihteerit ja päätösvalmistelun edustajat. 5 kokousta vuonna 2024. Käsikirjaluonnosta viety puheenjohtajakokouksien kommenteille ja täydennysehdotuksille. Käsikirja on viimeistelyssä hyvinvointialueen päätösvalmistelussa.
- Vammaisneuvoston osallisuuden edistäminen. Vaikuttamistoimielinten osallistamisen kehittämisen työryhmä aloitti 2024, osallistujina neuvostojen sihteerit ja päätösvalmistelun, asiakaskokemus ja osallistuminen -yksikön sekä strategisen ohjauksen ja järjestämisen edustajat. Yhteensä 7 kokousta helmikuuhun 2025 mennessä. Työryhmän toimesta järjestettiin 6.3.2025 keskustelutilaisuuden vaikuttamistoimielinten edustajien ja Pirha johdon kanssa toiminnan kehittämisestä.
- Kuntien vammaisneuvostojen kanssa tehtävä yhteistyö. Kuntien ja hyvinvointialueen neuvostojen sihteerien yhteistapaamista valmisteltu neuvostojen sihteeriryhmällä sekä käyty asiaa läpi yhdessä päätösvalmistelun kanssa. Ensimmäinen tapaaminen toteutettu 12.2.2025 ja sovittu toteutettavaksi jatkossa kaksi kertaa vuodessa. Pääteemana neuvostojen tiedonvaihdon ja yhteistyön kehittäminen. Suunnitteilla yhteisten asioiden vuosikello.

Vammaisneuvoston kuuleminen ja vammaisneuvoston osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaaminen Pirkanmaan hyvinvointialueen toimesta

Edellä listattujen toimintamuotojen lisäksi Pirkanmaan hyvinvointialue on turvannut vammaisneuvoston osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia mm. seuraavilla tavoilla:

- Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaisneuvostolle on järjestetty 11 kokousta vuonna 2024. Vertailtaessa eri hyvinvointialueiden vammaisneuvostojen kokousmääriä vuoden 2024 osalta on Pirkanmaa 11:llä kokouksellaan ollut aktiivisin toimija yhdessä Pohjois-

Karjalan hyvinvointialueen kanssa. Valtakunnallinen keskiarvo vuonna 2024 vammaisneuvoston kokousten osalta oli kuusi kokousta vuodessa, vaihteluvälin ollessa 3-11.

- Pirkanmaan hyvinvointialueen monipalveluvaliokunta on myöntänyt vammaisneuvoston puheenjohtajalle läsnäolo- ja puheoikeuden kokouksiinsa, jolloin vammaisneuvoston puheenjohtajalla on ollut mahdollisuus vaikuttaa myös monipalveluvaliokunnassa käsitellyssä olleisiin asioihin.
- Pirkanmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto on myöntänyt lisäksi vammaisneuvoston puheenjohtajalle pysyvän puhe- ja läsnäolo-oikeuden aluevaltuuston kokouksiin kaikkien asioiden käsittelyn yhteyteen. Näin vammaisneuvostolle on turvattu mahdollisuus tuoda näkemyksensä esille myös muiden kuin vammaisiin henkilöihin liittyvien asioiden yhteydessä hyvinvointialueen korkeimmassa päättävässä toimielimessä.
- Hyvinvointialueella on selvitetty vaikuttamistoimielinten sekä valiokuntien tehtäviä ja rooleja uuden valtuustokauden alkaessa vuonna 2025.
- Ikäihmisten ja vammaisten palvelulinjan viranhaltijat ovat tehneet monin tavoin yhteistyötä vammaisneuvoston kanssa. Vuoden 2024 aikana oli yhteensä yli 40 erilaisia tapaamista, kokousta tai tapahtumaa, siten että mukana oli koko vammaisneuvosto tai sen edustaja sekä vammaispalvelujen viranhaltijoita. Näissä tilaisuuksissa käsiteltiin joko yksittäistä vammaisia henkilöitä koskevaa asiaa tai laajempia vammaispalveluja koskevia kokonaisuuksia siten, että vammaisneuvoston edustajalla oli mahdollisuus ottaa kantaa ja tuoda näkemyksiään esille. Virallinen käsittely päätöksentekoon etenevissä asioissa on lisäksi tehty aina myös vammaisneuvostossa.
- Vammaisneuvostolle on esitelty kaikki aluehallitukseen etenevät päätösasiat ja niistä on käyty keskustelu vammaisneuvoston kanssa. Vammaisneuvosto on kokouksikäsitellyn

lisäksi laatinut asioista lausuntonsa, kannanottonsa tai antanut kommenttinsa asiasta pöytäkirjalla ja nämä on toimitettu tiedoksi aluehallitukselle päätöspykälän yhteydessä.

- Vammaisneuvoston antamat lausunnot ja kommentit on aina luettu huolella ja arvioitu lausuntojen sisältö paitsi valmisteilla olevassa asiassa, myös kehittämistyössä yleisesti huomioitavaksi.
- Vammaisneuvostolle on järjestetty ajankohtaiskatsauksia eri palveluista säännöllisesti ja vuodelle 2025 on sovittu kaksi esittely- ja keskustelukertaa keväälle ja kaksi kertaa syksyille. Ensimmäinen ajankohtaiskatsaus esiteltiin vammaisneuvoston helmikuun 2025 kokouksessa.
- Vuonna 2024 laadittiin laaja vammaispalveluiden kehittämisohjelma VAPA2035, jossa linjataan vammaispalveluiden kehittämisen suuntaviivoja pitkälle tulevaisuuteen. Ohjelman ydintavoitteena on toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä palvelurakenne, jossa vammaisen henkilö saa tarpeenmukaiset palvelut oikea-aikaisesti.
- Vammaisneuvostolle järjestettiin VAPA2035-kehittämisohjelman suunnitteluvaiheessa neljä eri työpajaa, joissa kussakin käsiteltiin yhtä laajempaa teemakokonaisuutta. Lisäksi vammaisneuvoston edustajien kanssa yhdessä suunniteltiin ja toteutettiin laaja kysely koskien vammaisten henkilöiden palveluiden nykytilaa sekä odotuksia ja toiveita palveluille.
- Vammaisneuvostolle esiteltiin VAPA2035-ohjelmakokonaisuutta sen eri valmisteluvaiheissa ja vammaisneuvoston kanssa käytiin keskustelua ohjelman valmisteluun liittyen. Ohjelmakokonaisuus käsiteltiin sen valmistuttua vammaisneuvoston kokouksessa myös virallisesti ja vammaisneuvosto antoi ohjelmasta lausuntonsa aluehallitukselle.

- Vammaispalveluja koskevia palveluverkkosuunnitelmia esiteltiin myös useampaan kertaan niiden valmisteluvaiheessa vammaisneuvostolle, joka antoi lausuntonsa niistä aluehallitukselle.
- Vammaisneuvoston aloitteesta Pirkanmaan hyvinvointialue käynnisti vammaispoliittisen ohjelman (VAMPO) laatimisen joulukuussa 2024 yhdessä vammaisneuvoston ja monipalveluvaliokunnan edustajien kanssa. Työryhmän toimikausi on huhtikuun 2025 loppuun. Vammaisneuvoston puheenjohtaja toimii VAMPOn työryhmän varapuheenjohtajana. Hyvinvointialueen esteettömyys ja saavutettavuus kysymyksiin paneudutaan tämän työskentelyn yhteydessä. Valmistelussa on mm. haastettu eri palvelulinjat tutustumaan YK:n vammaisyleissopimukseen ja tarkastelemaan omaa toimintaansa vammaisten henkilöiden erityistarpeiden näkökulmasta.

Pirkanmaan hyvinvointialueella toteutettu muu vammaisten henkilöiden ja vammaisjärjestöjen osallistaminen

- Pirkanmaan hyvinvointialue on toiminut tiiviissä yhteistyössä Pirkanmaan vammaisjärjestöverkoston kanssa. Verkosto on kokoontunut vuoden 2024 aikana yhteensä 13 kertaa. Yhdessä verkoston kanssa luotiin Puhutaan Pirkanmaan vammaispalveluista –toimintamalli, jossa järjestettiin kolme eri aihekokonaisuutta käsittelevää avointa keskustelutilaisuutta. Useita vammaisneuvoston jäseniä osallistui tilaisuuksiin. Verkoston toimintaa kehitetään edelleen vuoden 2025 aikana ja sen kokoonpanoon on tullut uusia järjestöedustajia. Yhteistyössä järjestettäviä Puhutaan Pirkanmaan vammaispalveluista -tilaisuuksia jatketaan vuonna 2025.
- Vammaisten henkilöiden kuulemista ja osallistamista toteutetaan aktiivisesti kaikissa Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaispalveluissa.

- Asiakaspalautteiden keruun toimintamalleja on kehitetty systemaattisesti yhdessä asiakkaiden kanssa heille soveltuvia ja saavutettavia menetelmiä käyttäen.
- Vammaispalveluihin perustettiin vuonna 2024 osallisuustyöryhmä, jossa on edustus myös vammaisneuvostosta. Osallisuustyöryhmän tehtävänä on suunnitella, ohjata ja seurata vammaispalveluissa asiakkaiden osallistamisen menetelmiä.
- VAPA2035-ohjelman suunnittelussa sekä palveluverkkosuunnittelussa vammaispalvelujen asiakkaita ja heidän omaisiaan osallistettiin useissa työpajoissa.
- Vammaispalveluissa järjestetään yhdessä vammaisten henkilöiden kanssa lisäksi asiakasraatitoimintaa, toteutetaan kyselyjä sekä kehitetään palveluita.
- Vuoden 2025 vammaispalvelujen toimialueen toimintasuunnitelmiin ovat kaikki vastuualueet asettaneet läpileikkaaviksi tavoitteiksi vammaisten henkilöiden osallisuuden edistämisen palveluiden kehittämistyössä. Lisäksi vuoden 2025 tavoitteena on edistää kokemusasiantuntijoiden hyödyntämistä erilaisissa työpajoissa mm. tuetun asumisen kehittämishankkeessa sekä lyhytaikaisen huolenpidon kilpailutukseen valmistautumisessa.

Lopuksi

Pirkanmaan hyvinvointialueella on nähty vaikuttamistoimielinten rooli tärkeänä, minkä osoittaa mm. lukuisat viralliset vaikuttamiskanavat. Tämän lisäksi on kehitetty ja edelleen kehitetään erilaisia tapoja tehdä yhteistyötä vammaisneuvoston, vammaisjärjestöjen ja vammaisten henkilöiden kanssa.

Hyvinvointialueella on laadittu Vaikuttamistoimielinten kehittämissuunnitelma 2025, jonka tavoitteena on tukea vaikuttamistoimielinten työskentelyn ja sen vaikuttavuuden kehittämistä. Suunnitelmaan on kerätty 6.3.2025 järjestetyn, vaikuttamistoimielinten roolia käsitelleen,

keskustelutilaisuuden keskeiset nostot sekä hahmotelma vaikuttamistoimielinten työskentelyn ja sen vaikuttavuuden kehittämisestä kuluvan vuoden aikana.

Suunnitelma on kehittämisen alkupiste, johon kirjattuja toimenpiteitä toteutetaan yhdessä vaikuttamistoimielinten kanssa. Tästä johtuen toimenpiteet voivat toteutua eri vaikuttamistoimielimissä hieman eri tavoin ja/tai eri aikaan. Osa toimenpiteistä on sellaisia, jotka ovat jo käytössä yhdessä tai useammassa vaikuttamistoimielimessä.

Vaikuttamistoimielimet voivat lisäksi itse kehittää työskentelyään suunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden ohella. Keskeistä on kullekin vaikuttamistoimielimelle ja kuhunkin asiakokonaisuuteen nähden tarkoitustenmukaisten toimintatapojen suunnittelu, toteutus ja arviointi. Suunnitelmaan kirjattuja toimenpiteitä toteutetaan pitkin kuluvaa vuotta, minkä lisäksi osa toimenpiteistä voi ulottua myös tuleville vuosille.